

The page features a decorative graphic consisting of three green circles of varying sizes and several thin green lines. One large circle is at the top center, a smaller one is below it to the right, and a very large one is at the bottom right. Lines connect the top-left and top-right circles to the middle circle, and another line connects the top-right circle to the bottom-right circle.

Rekenkamercommissiebrief

Quick scan papierloos vergaderen

December 2013

Aan:
De leden van de gemeenteraad van Hardenberg

In afschrift aan het college van B&W

1. Inleiding

In deze rekenkamerbrief doet de rekenkamercommissie van de gemeente Hardenberg verslag van een door haar gehouden quick scan naar het eind 2010 ingevoerde papierloos vergaderen door de gemeenteraad.

De commissie bestaat uit¹:

mevrouw C.S. Verbraeken-Meijer, raadslid
de heer M. Breukelman, raadslid, voorzitter a.i.
de heer S.C. Stelpstra, raadslid

De commissie wordt ambtelijk ondersteund vanuit de griffie.

1.1 Samenvatting

In deze quick scan gaat de commissie in op de verwachte en werkelijke financiële besparingen van het in 2011 ingevoerde papierloze vergaderen door de gemeenteraad. Tevens wordt ingegaan op de ervaringen van de raadsleden.

De commissie concludeert (op basis van hoofdstuk 2) dat het papierloos vergaderen in financiële zin ruimschoots heeft opgeleverd wat daarvan vooraf werd verwacht. Vooraf is berekend dat het papierloos vergaderen € 16.700 zou opleveren. In werkelijkheid was dat € 34.635. De grootste besparingen zitten in minder gebruik van papier en (voorzichtig ingeschat) afname van personele kosten.

Daarbij constateert de commissie dat de daadwerkelijke opbrengsten nog iets hoger zijn, omdat bij deze quick scan alleen is gerekend met de vergadersets voor raadsleden. Papier en porto ten behoeve van de weekberichten (uitnodigingen, actieve informatie, algemene informatie e.d.) zijn buiten beschouwing gelaten.

Aan bijkomende kosten (niet alleen gemeentelijke!) is vooraf rekening gehouden met € 9.114. De werkelijke kosten zijn (vanaf 2013) € 11.014. Dit, als gevolg van de extra kosten voor de NotuBox. Ook levert het printen van de raadsleden zelf (individuele) meerkosten op.

Het grootste deel van de raadsleden maakt gebruik van de NotuBox-app. Sommigen halen de stukken uit het raadsinformatiesysteem. Het grootste deel van de raadsleden is daarbij tevreden tot zeer tevreden over het papierloos vergaderen. Ook het gebruik van de NotuBox-app wordt hoog gewaardeerd. Wel zijn er suggesties om het gebruik van de app te optimaliseren. Ook valt op dat veel raadsleden zelf nog wel stukken printen.

De commissie beveelt de raad aan om het papierloos vergaderen voort te zetten. Daarbij stelt zij voor om – samen met de leverancier – het maximale uit de NotuBox-app te halen, zodat zoveel mogelijk informatie via de app beschikbaar komt. Ook zou vanuit de griffie nog aandacht besteed kunnen worden aan de verschillende functies binnen de app. Ten slotte beveelt de commissie aan om zo snel als mogelijk een koppeling te realiseren tussen het DMS en het RIS.

¹ Medio 2012 is de externe voorzitter wegens andere werkzaamheden gestopt. In afstemming met het presidium uit de gemeenteraad heeft de commissie besloten om tot aan de verkiezingen van 2014 voorlopig zonder externe voorzitter verder te gaan.

1.2 Aanleiding onderzoek

De gemeente Hardenberg wil een duurzame en energieneutrale gemeente zijn. Duurzaamheid is een van de belangrijkste kaders voor gemeentelijk beleid. De gemeente Hardenberg geeft op verschillende manieren het goede voorbeeld voor duurzame initiatieven. Het nieuwe gemeentehuis is daar één van. Een ander voorbeeld is het papierloos vergaderen door de gemeenteraad van Hardenberg. Als eerste in Nederland is de raad van Hardenberg hiertoe overgegaan.

In 2010 is door de gemeenteraad besloten om in totaal € 40.000 structureel te bezuinigen op de budgetten van de raad en het college. Een deel van dit bedrag (€ 16.700) zou gevonden moeten worden in het verlagen van de vergoeding voor computerapparatuur² en het invoeren van papierloos vergaderen.

Er is dus een duidelijke relatie gelegd met de ambitie om papierloos te gaan vergaderen. Per 1 januari 2011 is overgegaan tot het volledig digitaal aanbieden van de raadsstukken en alle andere documenten voor de raad(sleden). Via de rechtspositieverordening is geregeld dat het beschikbare bedrag van € 700 per raadslid wordt gebruikt voor de aanschaf van een iPad. Deze zijn door de gemeente aangeschaft. De raadsleden hebben daarover belasting afgedragen.

De raad zou daarmee, zo was de verwachting, flink bijdragen aan de bezuinigingen. Het afschaffen van de internetvergoeding (€ 20 per maand) en het terugbrengen van de computervergoeding met € 500 (per vier jaar) levert per jaar € 11.315 op³.

Daarnaast zou het papierloos vergaderen eveneens leiden tot een besparing op papier en reprokosten (waaronder porto, personeelskosten). Dat betekent dat er nog een extra besparing zou kunnen plaatsvinden op de aanschaf van papier dat hierdoor kan worden teruggebracht. Dit zou naar verwachting zo'n € 5.400 bedragen⁴.

In totaal zou het papierloos vergaderen door de raad dus ongeveer (€ 11.315 + € 5.400) = (afgerond) **€ 16.700** moeten opleveren.

1.3 Doel onderzoek

De rekenkamercommissie van de gemeenteraad van Hardenberg wil weten wat de invoering van papierloos vergaderen in financiële zin heeft opgeleverd en of de verwachte besparingen zijn gerealiseerd om in verband met de verkiezingen van een nieuwe raad in maart 2014 eventuele aanbevelingen te kunnen doen.

² Omdat de beschikking over een computer / laptop en internetaansluiting in (nagenoeg) elk huishouden aanwezig is als normale voorziening, heeft de raad besloten de vergoeding voor computers met ingang van 2011 te versoberen van € 1.200 tot € 700 (per vier jaar). Ook is de vergoeding voor internetaansluiting (€ 20 per maand) afgeschaft.

³ Als volgt berekend:

Internetvergoeding: (31 x 20,- x 12)	€ 7.440,-
Computervergoeding: 31 x 125,-	€ 3.875,-
Samen	€ 11.315,-

⁴ Dit bedrag is berekend op basis van het papiergebruik in 2010, a 6 ct per pagina. Bij een eerdere proef met het gebruik van een e-reader was berekend dat de e-reader zich binnen twee jaar terugverdient. Uitgaande van die twee jaar levert het een extra besparing op van 700,- per vier jaar; 175,- per jaar. Extra besparing is dan: 31 x 175,- = € 5.425,-

1.4 Onderzoeksvragen

De rekenkamercommissie heeft daartoe de volgende vraag en deelvragen uitgezet.

Zijn de verwachtingen ten aanzien van de financiële besparingen van het papierloos vergaderen gerealiseerd?

Daarbij spelen de volgende deelvragen een rol:

- Met hoeveel is het beschikbare budget in 2011 voor computers en internet op begrotingsbasis bijgesteld?
- Met hoeveel is het beschikbare budget in 2011 voor papier / reprotkosten t.b.v. van de gemeenteraad op begrotingsbasis bijgesteld?
- Hoe groot is de daadwerkelijke besparing op vergoeding van computers en internet voor raadsleden als gevolg van het papierloos vergaderen door de raad? Bekeken over de jaren 2008 t/m 2012.
- Hoe groot is de daadwerkelijke besparing op papier / reprotkosten als gevolg van het papierloos vergaderen door de raad? Bekeken over de jaren 2008 t/m 2012.
- Zijn er ook extra besparingen gerealiseerd, waar vooraf geen rekening mee is gehouden? Zo ja, welke zijn dat en hoe groot zijn deze?
- Zijn er ook extra, aanvullende kosten ontstaan? Zo ja, welke zijn dat en hoe groot zijn deze?

De volledige opzet van de quick scan is als bijlage 2 bij deze brief gevoegd.

1.5 Enquête

In aanvulling op deze financieel-technische quick scan heeft de commissie via een enquête alle raadsleden benaderd om na te gaan of het papierloos vergaderen ook (gedrags)effecten heeft gehad op de werkwijze van raadsleden en de vergaderingen zelf.

1.6 Uitvoering

De rekenkamercommissie heeft de onderzoeksvragen bij bestuursdienst Ommen-Hardenberg uitgezet. De enquête is door de commissie zelf uitgevoerd.

De enquête had met name betrekking op het gebruik van NotuBox⁵.

2 Beantwoording

Hieronder wordt eerst de beantwoording gegeven op de financiële vragen. Vervolgens gaan we in op de enquête onder de raadsleden.

2.1 Financieel onderzoek

Op 12 november 2013 heeft de commissie de beantwoording ontvangen. Deze beantwoording is nog nader ambtelijk toegelicht. Hieronder is een en ander weergegeven.

⁵ NotuBox is een app waarmee vergaderstukken op een tablet kunnen worden geopend.

Beantwoording hoofdvraag

Zijn de verwachtingen ten aanzien van de financiële besparingen van het papierloos vergaderen gerealiseerd?

Ten aanzien van de aanschaf computerfaciliteiten kan een afname in de daadwerkelijke kosten worden vastgesteld van € 7.850 (zie ook de deelvragen). De prognose (€ 11.315) wordt niet gehaald, aangezien nu iedereen de beschikking heeft over een iPad en voorheen niet iedereen alles aanschafte en/of declareerde.

Met betrekking tot besparing op papier en repro kan niet berekend worden welke besparing direct aan het papierloos vergaderen van de raad is toe te rekenen, omdat die kosten niet aan de raad werden/worden toegerekend. Op basis van achteraf berekend papiergebruik voor raadsstukken in 2011 en 2012 komt de besparing uit op € 11.160 (31 x 360, zie hierna). Dat is meer dan vooraf was berekend (€ 5.400).

Organisatiebreed zijn de kosten van papier en drukwerk in de begroting overigens wel zichtbaar afgenomen. De daadwerkelijke kosten nog veel meer. Bij de deelvragen wordt daar nog nader op ingegaan.

Beantwoording deelvragen

Met hoeveel is het beschikbare budget in 2011 voor computers en internet op begrotingsbasis bijgesteld?

Er is voor de aangegeven onderdelen uit het onderzoek € 1.300 afgeraamd op de budgetten van de raad⁶. Zie tabel 1 op de volgende pagina.

Het gaat hier om de begrote kosten voor aanschaf van hard- en software. Voor de internetvergoedingen was geen apart budget begroot.

Tabel 1 Begroot Gemeenteraad en Bestuursondersteuning

	2008	2009	2010	2011	2012	Gemiddeld
Kostensoorten	Begroot	Begroot ⁶	Begroot ⁶	Begroot	Begroot	
Aanschaf hard- en software	20.000,00	7.000,00	1.400,00			9.470
Internetvergoeding	0	0	0	0	0	
Kapitaallasten			7.750,00	8.409,00	8.309,00	8.160
Besparing op begrotingsbasis						1.300

Met hoeveel is het beschikbare budget in 2011 voor papier / reprokosten t.b.v. van de gemeenteraad op begrotingsbasis bijgesteld?

Deze worden niet specifiek aan de raad doorberekend in de begroting.

⁶ Opgemerkt wordt dat de begrote bedragen in 2009 en 2010 oorspronkelijk beduidend hoger waren (resp. 27.000 en 18.400). Daarmee vergeleken zijn de budgetten verder afgenomen. De budgetten zijn echter lopende het jaar via begrotingswijzigingen naar beneden bijgesteld. In 2010 betreft het een bevrozing van de budgetten en invoering van een systeem van kapitaallasten. Met ingang van 2010 worden er jaarlijks kapitaallasten in de begroting opgenomen voor vervanging van iPads. Dit budget is overigens ook bestemd voor iPads voor collegeleden, gemeentesecretaris en griffie (in totaal 40 iPads en beschermhoezen).

Hoe groot is de daadwerkelijke besparing op vergoeding van computers en internet voor raadsleden als gevolg van het papierloos vergaderen door de raad? Bekeken over de jaren 2008 t/m 2012.

De daadwerkelijke besparing van computers en internet bedraagt € 7.850. Hierbij moet worden opgemerkt dat in het verleden niet ieder raadslid zijn/haar computer en internetabonnement declareerde en in de huidige kosten wel alle kosten van de iPads voor alle raadsleden zijn meegenomen.

Tabel 2 Werkelijke kosten Gemeenteraad en Bestuursondersteuning

	2008	2009	2010	2011	2012	Gemiddeld
Kostensoorten	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	
Aanschaf hard- en software	22.994,28	8.646,95	14.100,91			15.250
Internetvergoeding	1.339,50	340,00	60,00			580
Kapitaallasten			7.750,00	8.111,13	8.071,07	7.980
Besparing werkelijk						7.850⁸

Hoe groot is de daadwerkelijke besparing op papier / reprokosten als gevolg van het papierloos vergaderen door de raad? Bekeken over de jaren 2008 t/m 2012.

Destijds (eind 2010) is - op basis van het gemiddelde papiergebruik over een aantal maanden voor (alleen) de vergadersets en uitgaande van 6 ct per vel papier - berekend dat de iPad in 1,5 tot 2 jaar kon worden terugverdiend.

Over 2011 en 2012 heeft op de griffie een berekening plaatsgevonden. Voor de vergadersets zijn (in 2011) 13524 pagina's per persoon bespaard. Uitgaand van volledig dubbelzijdig printen betreft dat 6762 A4-tjes. De besparing in 2011 aan papier bedroeg daarmee $6762 \times € 0,06 = € 405$ per persoon.

De besparing in 2012 bedroeg € 316 per persoon.

Gemiddeld betreft het over 2011-2012: € 360 per raadslid per jaar⁹.

Zijn er ook extra besparingen gerealiseerd, waar vooraf geen rekening mee is gehouden? Zo ja, welke zijn dat en hoe groot zijn deze?

Organisatiebreed is door verdere digitalisering minder papier verbruikt. De begroting is hiervoor vanaf 2010 naar beneden bijgesteld. Het verschil tussen 2010 en 2012 is bijna € 24.000; dit is inclusief de eerder genoemde kosten voor papier voor raadsleden.

⁷ In 2008 is de regeling voor vergoeding van hardware en internetvergoeding ingevoerd. Dit verklaart de hoge werkelijke kosten in 2008.

⁸ $€ 15.250 + € 580 - € 7.980 = € 7.850$.

⁹ NB: voorheen werd er - naast de tweewekelijkse vergaderset - ook een wekelijkse set met andere informatie (actieve informatie, uitnodigingen e.d.) op papier verstrekt. De werkelijke besparingen zijn dus nog hoger.

De werkelijke uitgaven zijn daarnaast ook ruim binnen de budgetten gebleven.

Tabel 3 Begroot Papier en drukwerk gehele organisatie

	2008	2009	2010	2011	2012
Kostensoorten	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Schrijf- en bureau-benodigdheden	75.441,00	81.697,00	80.471,00	79.264,00	90.968,00
Drukwerk	158.166,00	144.211,00	173.122,00	169.678,00	138.686,00
Totaal organisatie	233.607,00	225.908,00	253.593,00	248.942,00	229.654,00

Tabel 4 Werkelijk Papier en drukwerk gehele organisatie

	2008	2009	2010	2011	2012
Kostensoorten	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk
Schrijf- en bureau-benodigdheden.	78.479,49	88.745,09	87.311,90	62.218,94	70.968,83
Drukwerk	128.222,03	144.313,03	168.141,35	126.872,89	94.769,09
Totaal organisatie	206.701,52	233.058,12	255.453,25	189.091,83	165.737,92

Nota bene:

De begrotingsgegevens over 2012 betreffen die van Hardenberg. Per 1 juli 2012 is de bestuursdienst Ommen-Hardenberg gestart. De werkelijke kosten 2012 zijn herberekend (bij benadering) naar alleen Hardenberg.

Zijn er ook extra, aanvullende kosten ontstaan? Zo ja, welke zijn dat en hoe groot zijn deze?

Niet van toepassing.

2.2 Enquête

De enquête is door 21 raadsleden (deels) ingevuld en geretourneerd (68%). De uitkomst van de enquête is al bijlage 1 bijgevoegd. Hieronder de belangrijkste resultaten.

Tabel 5 Korte weergave uitslag enquête

Gebruik NotuBox	86 % ja 14 % nee
Missende informatie in NotuBox	28 % ja 72 % nee
Missende informatie ten opzichte van papieren tijdperk	10 % ja 90 % nee
Gebruik NotuBox voor delen aantekeningen	100% nee
Printen stukken	62 % ja 38 % nee
(Vorbereiding op) vergadering veranderd	63 % ja 37 % nee
Tevredenheid NotuBox-app	78 %
Tevredenheid papierloos vergaderen	90 %

Toelichting

Achttien van de 21 raadsleden die hebben gereageerd (86%) maken gebruik van NotuBox. Drie respondenten (14%) maken geen gebruik van NotuBox. Zij geven aan dat zij de vergaderstukken van de openbare website van de raad/het raadsinformatiesysteem (2) of – na inloggen – uit het raadsinformatiesysteem (1) halen.

Ongeveer 28% van de NotuBoxgebruikers geeft aan dat zij bepaalde informatie mist (graag zouden zien) in de NotuBox. Het gaat dan om moties, amendementen en de kalender. De meeste raadsleden (72%) geven aan geen informatie te missen ten opzichte van de periode dat alle informatie nog op papier kwam.

Geen enkel raadslid maakt gebruik van de mogelijkheid om binnen NotuBox aantekeningen met elkaar te delen. Eén raadslid geeft aan dit wel te willen (maar niet te weten hoe dat moet) en één geeft aan te weten van ervaringen van een andere gemeente.

Bijna 62% van de respondenten print soms nog wel eens stukken; vooral agenda's en stukken als de begroting en de bestuursrapportages. Belangrijkste reden hiervoor is het maken van aantekeningen. Ook worden de prints gebruikt bij het woordvoeren.

Ook geeft 63% aan dat de (voorbereiding op de) vergaderingen is veranderd door het papierloos vergaderen. Sneller en overzichtelijker zijn hier de belangrijkste toelichtingen.

Het merendeel van de 18 raadsleden die de *NotuBox-app* gebruiken (78%) geeft aan daarover tevreden tot zeer tevreden te zijn. 3 Respondenten zijn neutraal. 1 Raadslid is zeer ontevreden. Drie raadsleden gebruiken de app niet.

Bijna alle respondenten (90%) waarderen het *papierloos vergaderen* als tevreden tot zeer tevreden. Eén raadslid is neutraal.

Bij de opmerkingen worden diverse verbetervoorstellen gedaan en opmerkingen gemaakt over het toch nog veelvuldig gebruik van papier.

3 Beoordeling

Hieronder beoordeelt de commissie de onderzoeksgegevens. Eerst de financiële, daarna de uitslag van de enquête.

3.1 Financieel onderzoek

Besparingen

Op basis van het financiële onderzoek is de commissie van mening dat de vooraf gestelde doelen ten aanzien van de financiële besparingen zijn gehaald. Op begrotingsbasis is de afname niet noemenswaardig (€ 1.300, zie tabel 1). Dat lijkt overigens met name veroorzaakt door tussentijdse begrotingswijzigingen (aframen budgetten). Ten opzichte van de primitieve begrotingsbudgetten is de afname beduidend groter.

Maar ook in werkelijkheid zijn besparingen gerealiseerd: € 7.850 op uitgaven aan hardware en internetkosten voor raadsleden. Maar de besparingen zitten met name in het afnemend gebruik van papier (zo'n € 360 per raadslid per jaar). In totaal € 11.160 per jaar (alleen raadsleden). De aanschafkosten voor de iPads bedroegen € 21.700 (31 x € 700). Daarmee is de iPad – zoals ook vooraf berekend was – in zo'n 1,5 tot 2 jaar terugverdiend.

Inmiddels is het papierloos werken ook breed in de organisatie ingevoerd. Naast college en griffie (die gelijk met de raad in 2011 met een iPad zijn gaan werken), werkt inmiddels ook het management en vele beleidsmedewerkers van de bestuursdienst met een iPad. In totaal gaat dat om zo'n 70 personen (december 2013). Uit de onderzoeksgegevens blijkt dan ook dat er inmiddels organisatiebreed substantieel (op begrotingsbasis en in werkelijkheid) wordt bezuinigd op papier- en reprotoeken. Dit is niet volledig toe te schrijven aan papierloos vergaderen – in het kader van duurzaamheid is de trend de afgelopen jaren dat er minder wordt geprint, maar ook steeds vaker dubbelzijdig – maar er lijkt wel een verband aanwezig.

Niet goed te beoordelen is of de kosten van ondersteunende functies (denk aan repro, bestuursondersteuning, bodes, griffie) zijn veranderd. Als gevolg van bezuinigings- en efficiencymaatregelen en door de ambtelijke fusie met Ommen, is bezuinigd op personeel in deze ondersteunende functies. Er zijn dan ook minder mensen werkzaam, maar dat heeft niet alleen te maken met het papierloos (-arm) werken.

Uit informatie van de griffie blijkt dat het werk bij de griffie en bij bestuursondersteuning veranderd is. Alle digitale informatie wordt momenteel nog handmatig in de systemen van de gemeenteraad gezet en veel documenten worden vaak nog gescand¹⁰. Een voorzichtige inschatting van de griffie is dat er in totaal 0,25 fte (€ 15.625) is bespaard (repro, bestuursondersteuning, bodes) als gevolg van papierloos vergaderen.

¹⁰ Binnenkort wordt er een koppeling gemaakt tussen het documentmanagement-systeem (Verseon) van de bestuursdienst en het raadsinformatiesysteem (NotuBiz). Hierdoor is het mogelijk dat de stukken nog maar een keer geplaatst hoeven te worden. In hoeverre deze koppeling nauwkeurig tot stand kan worden gebracht en naar verwachting werkt, is een kwestie van afwachten. Hier zal altijd een menselijk oog nodig blijven om te bepalen welke documenten uit Verseon precies gekoppeld moeten worden naar het raadsinformatiesysteem (NotuBiz).

Bijkomende kosten

Bijna drie jaar na aanschaf heeft slechts 1 iPad het begeven. Extra, bijkomende, kosten aan reparatie en vervanging zijn dan ook te verwaarlozen. Wel is – zeker in het begin – door de griffie veel tijd gestoken in het begeleiden van raadsleden. Dit heeft geen extra kosten opgeleverd in de zin van uitbetalen van overwerk o.i.d.

Wat wél bijkomende kosten zijn, zijn de kosten van de NotuBox-app. Met ingang van 2013 wordt daarvoor een bedrag van € 60 per raadslid per jaar betaald (een kleine € 1.900 in totaal).

Andere bijkomende kosten zijn er voor de individuele raadsleden zelf. Ten eerste de belastingafdracht over de verstrekte iPad. Gekozen is om de iPad eigendom te laten zijn van de raadsleden. Zij moeten hierover belasting afdragen. Daarnaast blijkt ruim de helft van de respondenten zelf nog wel eens stukken te printen.

Tabel 6 Schematische weergave van de (bespaarde) kosten

	verwacht	werkelijk	verschil
besparingen			
- Hardware en internet	11.300	7.850	-3.465
- Papier	5.400	11.160 ¹¹	7.000
- Personeel (voorzichtige schatting)	0	15.625	15.625
Totaal	<u>16.700</u>	<u>34.635</u>	<u>19.160</u>
extra kosten			
- Kosten gemeente NotuBox2	0	1.900	1.900
- Individuele printkosten raadslid	pm	pm	pm
- Individuele belastingkosten raadslid (gerekend met 42% van € 700)	9.114	9.114	0
Totaal	<u>9.114</u>	<u>11.014</u>	<u>1.900</u>

3.2 Enquête ervaringen raadsleden

Met een respons van 68% oordeelt de commissie de uitslag van de enquête als representatief.

Het meest opvallend is de grote waardering van het papierloos vergaderen (90% tevreden) en de daarbij gebruikte NotuBox-app (78% tevreden). Wat betreft de in NotuBox opgenomen informatie is de commissie tevreden. Op onderdelen zou deze informatie kunnen worden aangevuld. Met name informatie die via de weekberichten¹² wordt verspreid, maar ook kan gedacht worden aan bijvoorbeeld een overzicht van toezeggingen en moties.

Wat betreft de suggesties die zijn gedaan rondom het gebruik van NotuBox stelt de commissie voor dat die worden teruggekoppeld met de leverancier van de app, NotuBiz.

De commissie is geen voorstander van het (weer) op papier verstrekken van sommige stukken. De suggesties hierover zijn overigens ook gemengd.

¹¹ Uitgaande van een interne tussenevaluatie 2011-2012. Berekening bespaarde papier- en reprokosten alleen bij raad is niet beschikbaar.

¹² De weekberichten bevatten allerhande digitale informatie van college, griffie en externe organisaties aan de raadsleden. Zij kunnen deze informatie inzien na inloggen in het raadsinformatiesysteem.

4 Proces

De commissie heeft bovenstaande bevindingen ter beoordeling voorgelegd aan het afdelingshoofd Dienstverlening. Dit heeft geleid tot een kleine aanvulling op het rapport ten aanzien van het papierloos vergaderen in de organisatie van de bestuursdienst.

5 Conclusie

De commissie komt tot de conclusie dat de invoering van papierloos vergaderen in grote lijnen heeft voldaan aan de verwachtingen. Zowel ten aanzien van financiële besparingen (ruim € 19.000 meer bespaard dan voorzien en € 1.900 extra kosten) als ten aanzien van de wijze van vergaderen en verspreiding van de stukken (gebruik iPad en NotuBox). Op onderdelen kan nog een verbeterlag plaatsvinden. Ook ziet de commissie een efficiencyslag mogelijk in de koppeling tussen het DMS en het RIS, maar dat staat eigenlijk los van (het onderwerp van) deze quick scan.

Ook constateert de commissie dat het papierloos vergaderen inmiddels breed in de organisatie is ingevoerd, hetgeen mede geïnspireerd is door het papierloos vergaderen van de gemeenteraad.

6 Aanbevelingen

De commissie beveelt de raad aan om het papierloos vergaderen voort te zetten.

Daarbij stelt zij voor om – samen met de leverancier – het maximale uit de NotuBox-app te halen, zodat zoveel mogelijk informatie via de app beschikbaar komt.

Ook zou vanuit de griffie nog aandacht besteed kunnen worden aan de verschillende functies binnen de app. Dit zou kunnen worden opgenomen in het introductieprogramma voor de nieuwe raad. Het is echter aan de raadsleden zelf om te bepalen in hoeverre zij gebruik wensen te maken van de extra functies.

Ten slotte beveelt de commissie aan om zo snel als mogelijk een koppeling te realiseren tussen het DMS en het RIS.

December 2013

Hardenberg,

M. Breukelman,
Voorzitter a.i. rekenkamercommissie Hardenberg

Uitslag Enquête rekenkamercommissie Hardenberg: "papierloos vergaderen gemeenteraad"

Gebruik NotuBox2

1. Maakt u gebruik van de NotuBox2-App?
 - 18 Ja → ga door naar vraag 2
 - 3 Nee, hoe komt u aan de vergaderstukken?
 - 2 Via het publieke deel van het RIS
 - 1 Na inloggen op het RIS
2. Waarvoor gebruikt u de NotuBox2-App
 - 10 Vergaderstukken
 - o Schriftelijke vragen
 - 9 Beide
3. Mist u informatie in de NotuBox2? (denk bijvoorbeeld aan moties, evenementen/uitnodigingen)
 - 13 Nee
 - 5 Ja, namelijk ...moties / amendementen / kalender (4) (zowel uitnodigingen als alle vergaderingen 2x)
4. Deelt u via de NotuBox2-App wel eens aantekeningen met anderen?
 - 18 Nee (1x zou het wel willen, 1x Heb o.a. gehoord dat in Steenwijkerland de tekst voor de algemene beschouwingen van de PvdA op die manier aan iedereen doorgestuurd was ruim voor de vergadering)
 - o Ja

(Voorbereiden op) vergadering

5. Mist u informatie ten opzichte van de tijd dat alles nog op papier kwam?
 - 18 Nee
 - 2 Ja, namelijk ...ik open niet meer alles / info fractiekamer of ter inzage bij afd
6. Print u nog wel eens vergaderstukken?
 - 8 Nee, nooit → ga door naar vraag 8
 - 13 Ja, somsagenda's en belangrijke stukken / alleen begroting en berap, álle grote stukken (2x) / plattegronden
 - o Ja, alles
7. Kunt u aangeven wat de achtergrond is dat u stukken print? (meerdere antwoorden mogelijk)
 - 8 N.v.t.
 - o Gewoonte
 - 5 Leest beter
 - 3 Zoekt beter
 - 9 Om aantekeningen te maken
 - 5 Ten behoeve van woordvoering tijdens vergaderen
 - 3 Anders, namelijk ...beter vergelijkbaar (2) / sneller

8. Is (de voorbereiding op de) vergaderingen volgens u veranderd doordat er geen vergaderstukken op papier worden verstrekt?
- 7 Nee
 - 12 Ja, te weten:
 - 3 verbeterd
 - 7 overzichtelijkere informatie
 - 4 vollediger informatie
 - 10 informatie sneller voorhanden
 - 2 beter leesbaar (ten opzichte van kopieën voorheen)
 - 1 anders, namelijk ...altijd bij de hand / hoewel het gericht zoeken (naar termen) in de digitale versies een voordeel is, beschouw ik het lezen van digitale stukken niet als een voordeel. De papieren versies waren voor de lezer overzichtelijker, gemakkelijker te lezen en ook het maken van aantekeningen is op papier m.i. veel eenvoudiger dan digitaal. Ik moet in de digitale versies veel beter onthouden en noteren op welke pagina ik op/aanmerkingen heb, terwijl je in de papieren versie veel makkelijker terugbladert naar de betreffende pagina
9. Hoe waardeert u de NotuBox2-App (als vergaderinstrument) op een schaal van 1 t/m 5 waarbij 1 een lage waardering is en 5 een hoge waardering.

3 n.v.t., ik gebruik de NotuBox2-App niet → ga door naar vraag 10

○ (1) 2 (0) 3 (3) 4 (9) 5 (5)

Overig

10. Ontvangt u van andere organisaties minder informatie op papier sinds de invoering van het papierloos vergaderen?

13 Ja

3 Nee

11. Hoe waardeert u het papierloos vergaderen op een schaal van 1 t/m 5 waarbij 1 een lage waardering is en 5 een hoge waardering.

1 (0) 2 (0) 3 (2) 4 (10) 5 (8)

12. Hebt u nog tips of suggesties ter verbetering van het papierloos vergaderen?

Of gebruik deze ruimte om antwoorden uit de enquête toe te lichten.

1. Het zou mooi zijn als uitnodigingen voor vergaderingen of evenementen o.i.d. gesynct zouden kunnen worden met je agenda. Bijv gmail-account. Scheelt een hoop tijd. Nu moet je die één voor één in je digitale agenda zetten.
2. Probleem is er nog steeds dat wanneer er een nieuwe versie van een stuk wordt verstrekt je zit met je aantekeningen in de oude versie. Dit lijkt moeilijk op te lossen, of zijn er ontwikkelingen?
3. Financiële stukken weer op papier toesturen
4. Alleen met begrotingsvergaderingen en de Berap mis ik de papieren versie. Dan is het lezen van het scherm erg veel.
5. Alle omvangrijke stukken weer op papier
6. Ik denk dat het nog meer gestimuleerd zou moeten worden om tijdens de vergaderingen zo min mogelijk papier mee te nemen

7. Het is mij de laatste tijd opgevallen dat er geleidelijk meer woordvoeringen vanaf papier plaatsvinden (soms doe ik het zelf ook, omdat er tussen het maken van mijn woordvoering en de vergadering nog moties / amendementen of aanvullende info komt en als ik hem dan uitprint kan ik de kantlijn gebruiken voor aanvullingen / correcties
8. Gaat prima zo!
9. De app is nog wel voor verbetering vatbaar. Geregeld klapt de app eruit tijdens de vergadering, zodat je zelfs opnieuw moet inloggen. Verder ben ik gewend om woorden te onderstrepen in de tekst. Daarvoor verkleint hij de tekst, zodat je moeilijk kunt zien waar je ook al weer wilde onderstrepen. Ook het aantekeningen maken is wel handig, maar werkt erg traag....
10. Ik zie soms nog te veel papier op tafel liggen. Externe organisatie wijzen op ons papierloos vergaderen en verplichten hun stukken digitaal aan te leveren.
11. Het maken van een "krabbeltje" bij de tekst op papier is digitaal toch lastiger
12. Een seintje dat de info op het RIS staat
13. Ook mis je soms uitnodigingen, ik weet niet of het mogelijk is maar het zou mooi zijn wanneer je Notubiz bezoekt of het Ris dat je een soort nieuwspagina ziet met alle nieuwtjes uitnodigingen etc
14. Probeer de informatie waar in een raadsvoorstel naar verwezen wordt direct vast te knopen aan het raadsvoorstel zodat je niet hoeft te zoeken waar de stukken zijn.
15. Ik print geen vergader stukken maar wel mijn eigen bijdrage aan de raadsvergaderingen, zoals ik dat voorheen ook altijd deed. Dit doe ik omdat; 1. ik mijn verhaal beter vanaf papier dan vanaf de iPad over het voetlicht kan brengen, 2. voor het geval dat mijn iPad getroffen wordt door een technisch mankement.
16. Herhalingstraining gebruik RIS en (mogelijkheden) NotuBox

Quick scan evaluatie papierloos vergaderen gemeenteraad Hardenberg

Inleiding

De gemeente Hardenberg wil een duurzame en energieneutrale gemeente zijn. Duurzaamheid is een van de belangrijkste kaders voor gemeentelijk beleid. De gemeente Hardenberg geeft op verschillende manieren het goede voorbeeld voor duurzame initiatieven. Het nieuwe gemeentehuis, het meest duurzame van Nederland, is daar een goed voorbeeld van. Een ander voorbeeld is het papierloos vergaderen door de gemeenteraad van Hardenberg. Als eerste in Nederland is de raad van Hardenberg hiertoe overgegaan.

In 2010 is door de gemeenteraad besloten om in totaal € 40.000,- structureel te bezuinigen op het budget van de raad en het college. Een deel van dit bedrag zou gevonden moeten worden in de rechtspositie van de raadsleden, zoals de vergoeding voor een computer.

Raadsleden hebben een wettelijk recht op een vergoeding voor computers en een internetaansluiting. De raad bepaalt zelf de hoogte. In Hardenberg konden raadsleden voor maximaal € 1.200,- (belast) per vier jaar aan computerfaciliteiten aanschaffen. Daarnaast bestond het recht op € 20,- per maand (onbelast) voor een internetvergoeding. Niet alle raadsleden maakten overigens gebruik van dit recht.

Omdat de beschikking over een computer / laptop en internetaansluiting in (nagenoeg) elk huishouden aanwezig is als normale voorziening, heeft de raad besloten deze vergoedingen met ingang van 2011 te versoberen tot € 700,- (per vier jaar).

Voor de besteding van dit bedrag is een duidelijke relatie gelegd met de ambitie om papierloos te gaan vergaderen. Per 1 januari 2011 is overgegaan tot het volledig digitaal aanbieden van de raadsstukken. Daarbij is raadsleden de keuze gelaten om de stukken op een e-reader of een iPad te ontvangen. Via de rechtspositieverordening is geregeld dat het beschikbare bedrag van € 700,- per raadslid wordt gebruikt voor de aanschaf van een e-reader of een iPad. Deze zijn door de gemeente aangeschaft. Het raadslid draagt daarover belasting af.

De raad zou, zo was de verwachting, bijdragen aan een flinke besparing. Het afschaffen van de internetvergoeding en het terugbrengen van de computervergoeding van € 1.200,- naar € 700,- levert per jaar € 11.315,- op.

Daarnaast zou het papierloos vergaderen eveneens leiden tot een besparing op papier en reprokosten (waaronder porto, personeelskosten). Dat betekent dat er nog een extra besparing zou kunnen plaatsvinden op de aanschaf van papier dat hierdoor kan worden teruggebracht. Dit zou naar verwachting zo'n € 5.400,- bedragen.

In totaal zou het papierloos vergaderen door de raad dus ongeveer (€ 11.315,- + € 5.400,-) € 16.700 moeten opleveren.

Doel onderzoek

De rekenkamercommissie van de gemeenteraad van Hardenberg wil weten wat de invoering van papierloos vergaderen in financiële zin heeft opgeleverd en of de verwachte besparingen zijn gerealiseerd om i.v.m. de verkiezingen van een nieuwe raad in maart 2014 eventuele aanbevelingen te kunnen doen.

Onderzoeksvragen

De rekenkamercommissie heeft hierover de volgende vraag:

Zijn de verwachtingen ten aanzien van de financiële besparingen van het papierloos vergaderen gerealiseerd? Daarbij spelen de volgende deelvragen een rol:

- Met hoeveel is het beschikbare budget in 2011 voor computers en internet op begrotingsbasis bijgesteld?
- Met hoeveel is het beschikbare budget in 2011 voor papier / reprotkosten t.b.v. van de gemeenteraad op begrotingsbasis bijgesteld?
- Hoe groot is de daadwerkelijke besparing op vergoeding van computers en internet voor raadsleden als gevolg van het papierloos vergaderen door de raad? Bekeken over de jaren 2008 t/m 2012.
- Hoe groot is de daadwerkelijke besparing op papier / reprotkosten als gevolg van het papierloos vergaderen door de raad? Bekeken over de jaren 2008 t/m 2012.
- Zijn er ook extra besparingen gerealiseerd, waar vooraf geen rekening mee is gehouden? Zo ja, welke zijn dat en hoe groot zijn deze?
- Zijn er ook extra, aanvullende kosten ontstaan? Zo ja, welke zijn dat en hoe groot zijn deze?

Uitvoering

De rekenkamercommissie zal deze vragen via de ambtelijke organisatie – intern – bij de BOH uitzetten. De verwachting is dat dit onderzoek vooral uit dossieronderzoek en rekenwerk zal bestaan.

Aanvullend

In aanvulling op deze financieel-technische quick scan zal de commissie via een eigen enquête alle raadsleden benaderen om na te gaan of het papierloos vergaderen ook (gedrags)effecten heeft gehad op de werkwijze van raadsleden en de vergaderingen zelf.

Aan de hand van de vergaarde informatie zal de rekenkamercommissie een conceptrapport met bevindingen aan de raad opstellen. Deze zal voor "hoor en wederhoor" aan het college van burgemeester en wethouders (feitelijke controle) worden gezonden. Vervolgens zal een definitief rapport en mogelijke aanbevelingen worden opgesteld.

Eindresultaat

Een rapportage in de vorm van een brief aan de raad van de gemeente Hardenberg.

Tijdspad

Hieronder volgt – bij benadering – het te volgen tijdspad.

Wanneer	Tijdstip	Wat	Wie
10 september 2013	16.00 – 17.30	Definitieve onderzoeksvraag	RKC
Medio september – medio oktober		Uitzetten onderzoek en enquête	Secr. RKC
29 oktober	17.00 – 18.30	Conceptrapport	RKC
Medio november		Hoor en wederhoor	college
19 november	16.00 – 17.30	Vaststellen	RKC
27 november		Versturen rapport aan gemeenteraad	Secr. RKC

De rekenkamercommissie gemeenteraad Hardenberg,
M. Breukelman,
Voorzitter a.i.